

DŮM ČP. 313 V LUKESOVĚ ULICI

<https://www.facebook.com/muzeumuo/posts/2946954678719942>

V této rubrice jsme se zaměřili na ARCHITEKTONICKÉ PAMÁTKY Orlickoústecka. Vždy vám poradíme, čeho si na stavbě všimnout, a co si o ní zapamatovat. Možná vás překvapí, jak kvalitní budovy nás obklopují.

Co dalo lidovým stavbám jejich podobu? Byť na nás působí romanticky, jejich vzhled a půdorys tvoří především omezení. Ta souvisela s vhodným a v nejbližším okolí dostupným stavebním materiálem, se sociálním postavením „investora“, jeho hospodářskými možnostmi a potřebami, klimatickými a geografickými podmínkami lokality a v také s místními stavebními zvyklostmi a samozřejmě i s dobovými trendy.

Lidovou architekturu najdete i v našem městě. Například zde:

Dům čp. 313 v Lukesově ulici

Tento typický objekt lidového stavitelství má podobu roubeného přízemního domu s TROJDÍLNÝM PŮDORYSEM s komorou ve třetím dílu. Dne 22. listopadu 1824 se zde narodil Jan Ludevít Lukes, operní pěvec a hudební pedagog.

U sedlové střechy zaujme malý kuželový KABŘINEC a pod bedněným štítem také výrazné podlomení.

Vysoký strop světnice (295 cm) se dvěma stropními trámy zaklopenými prkny s přelaťováním prozrazuje, že k výstavbě domu došlo ve 2. polovině až na konci 18. století. Za SÍŇ se nachází dýmníková kuchyně opatřená typickou šikmou valenou klenbou. Z vnějšku tuto kuchyni prozrazuje široký DÝMNÍKOVÝ KOMÍN za hřebenem střechy. Dodejme, že ZÁPRAŽÍ tvoří velké pískovcové desky (85×100 cm).

● TROJDÍLNÝ PŮDORYS – tradiční uspořádání domu na českém území, v prvním dílu se nachází obytná místnost (SVĚTNICE), druhý díl (SÍŇ) propojuje všechny prostory a třetí díl má hospodářské využití (buď KOMORA, anebo CHLÉV, popř. kombinovaně)

● SVĚTNICE – obytná místnost, na rozdíl od jizby je zbavená kouře, tedy světlá, což je základem jejího názvu

● SÍŇ – komunikační a pracovní prostor, v jehož zadní části může být umístěna otevřená nebo i uzavřená dýmníková (známá jako černá) kuchyně

● KOMORA – prostor sloužící k uložení zásob potravin, oblečení, náradí, ale i ke spaní

● CHLÉV – hospodářská část domu umožňující ustájení dobytka, popř. chov drobným domácích zvířat, je opatřená dvěma dveřmi, jedny ji spojují se síní a druhé umožňují vstup na zápraží do dosahu hnojiště

● KABŘINEC – zakončení hřebene střechy v místě přechodu na štít

● DÝMNÍKOVÝ KOMÍN – souvisí s tzv. černou (tedy dýmníkovou) kuchyní, která potřebuje široký odtah kouře

● ZÁPRAŽÍ – mírně zvýšená pochozí plocha z kamenných desek, cihel, dlaždic a později i vybetonovaná, umožňuje, jak pohodlný vstup do síně, tak do chléva; zápraží po celé délce kryje asymetricky osazená střecha, tak jej chrání před sněhem a deštěm

VÍCE ZDE: <https://www.pamatkovykatalog.cz/venkovsky-dum-14110184>

